

ПРОГРАМА ЗА ПАРЛАМЕНТАРНА ПОДДРШКА
PROGRAMI PËR MBËSHËTETJE PARLAMENTARE
PARLIAMENT SUPPORT PROGRAMME

Dokument i shkurtë për politika publike nr.46/2020

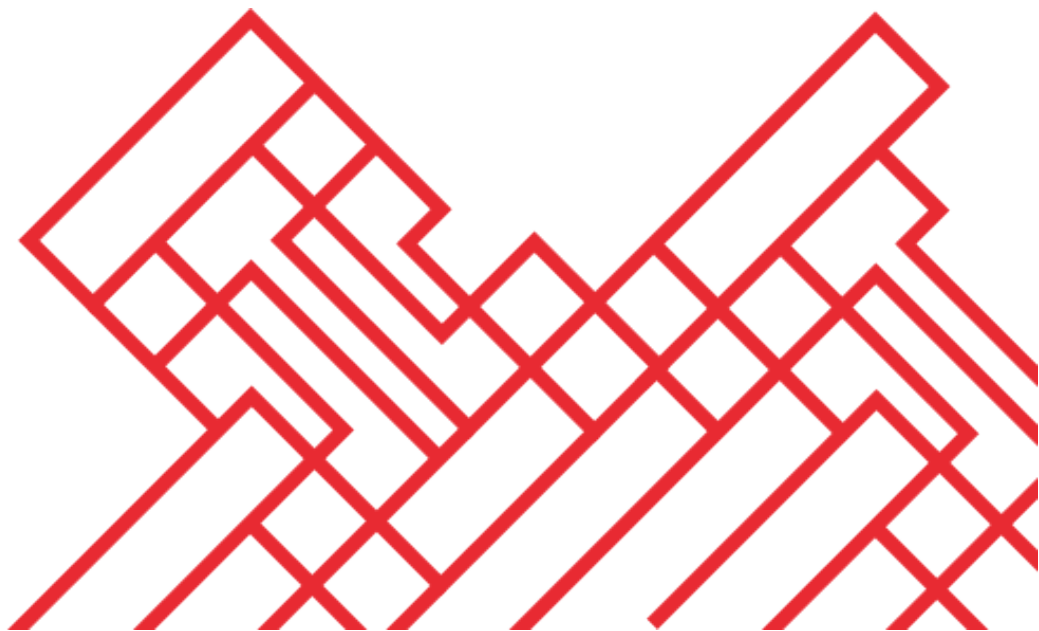
-

**Të rinjtë dhe politika në
Maqedoninë e Veriut:
Cili është perceptimi mbi
punën e Kuvendit?**

Autori: Nikola Mihajlovski

-

Nëntor 2020

Ky publikim është përpiluar në kuadër të Programit për Mbështetje Parlamentare (PSP), i cili mbështetet nga Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim (SDC) përmes Ambasadës Zvicerane në Republikën e Maqedonisë së Veriut. PSP implementohet nga Instituti Kombëtar Demokratik (NDI), Instituti për Demokraci "Societas Civis" - Shkup (IDSCS) dhe Qendra për Menaxhim me Ndryshime (QMN). Përmbajtja e botimit në asnjë mënyrë nuk mund të konsiderohet se pasqyron pikëpamjet e SDC-së.

Rezyme ekzekutive

Zhvillimi i një vendi varet veçanërisht nga vlerat dhe pozitat e gjeneratave të reja në lidhje me çështje të ndryshme në shoqëri. Perceptimi mbi të rinjtë - të pa interesuar për proceset politike - mbizotëron në diskursin që lidhet me perceptimin e përgjithshëm mbi politikën.

Të rinjtë në Evropën Juglindore, përfshirë Maqedoninë e Veriut, kanë njohuri të pamjaftueshme për politikën, interes të dobët për të ndjekur ngjarjet politike dhe nivel të ulët besimi në institucionet kombëtare.¹ Shumica e të rinjve ndihen të përjashtuar nga procesi i vendimmarrjes dhe kanë perceptim se interesat e tyre nuk përfaqësohen sa duhet nga politikanët.²

Shumica e të rinjve në Maqedoninë e Veriut besojnë se Kuvendi është përgjithësisht i mbyllur për publikun,

ndërsa shumica e tyre deklarojnë se nuk janë të njoftuar me mekanizmat dhe as nuk janë përpjekur të përfshihen në punën e tij.

Besimi që të rinjtë nga Maqedonia e Veriut e kanë në Kuvend është relativisht i ulët, duke e vlerësuar atë me 4.1 në shkallën nga 1 - më e ulët, deri në 10 - më e larta. Përkundër faktit se shumica e të rinjve Kuvendin e shohin si institucion të rëndësishëm që ka rol të rëndësishëm në jetën politike të vendit, ata ende besojnë se Qeveria në një farë mase kontrollon punën e Kuvendit.

Duhet përpjekje shtesë nga Kuvendi për përmirësimin e perceptimit të të rinjve për punën e tij. Kjo mund të arrihet duke forcuar rolin mbikëqyrës të Kuvendit mbi Qeverinë, përmes përdorimit më aktiv dhe më të rregullt të mekanizmave mbikëqyrës; hapjen më të madhe të Kuvendit për informimin dhe përfshirjen e të rinjve në punën e Kuvendit; dhe fokusim thelbësor i Kuvendit mbi nevojat dhe sfidat me të cilat përballen të rinjtë.

---

¹ JusiQ, M. (2019) Tjetërsimi politik i gjeneratës së pasigurt. Fondacioni Friedrich Ebert. Në dispozicion në: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/sarajevo/15553.pdf?fbclid=IwAR2xSQeJlWcu7LmdekAHMcfKTDWU2E-oCt-hc-TDNWJcShqnnJYVWPoYh2M>

² JusiQ, M. Lavriq, M. dhe Tomanoviq, S. (2019) Studimi i Rinisë së Evropës Juglindore 2018/2019: Pjesëmarrja Politike dhe Qytetare. Fondacioni Friedrich Ebert. Në dispozicion në: <http://library.fes.de/pdf-files/id-moe/15274-20190408.pdf>

1. Hyrje

Drejtimi i zhvillimit të ardhshëm të një vendi dukshëm varet nga vlerat dhe njohuritë e gjeneratave të reja. Prandaj, është veçanërisht e rëndësishme të identifikohet pozicioni i të rinjve në shoqëri dhe të shihen pikëpamjet dhe perceptimet e tyre për çështje të ndryshme. Në diskursin në lidhje me perceptimin për politikën të kuptuar në nocionin e saj më të gjerë, mbizotëron narracioni se të rinjtë kanë pak besim në institucionet politike dhe interes të dobët për proceset politike.

Analizat tregojnë se perceptimi i të rinjve nga Maqedonia e Veriut është në linjë me mendimet e të rinjve në Evropën Juglindore.³ Kështu, edhe këtu të rinjtë ndihen të përjashtuar nga proceset

e vendimmarrjes në shoqëri, nuk kanë njohuri të mjaftueshme për mekanizmat me të cilët mund të përfshihen në ato procese dhe kanë besim të ulët në dhomën ligjvënëse.

Qëllimi i kësaj analize është të paraqesë perceptimet e të rinjve rreth aktorëve politikë, veçanërisht për punën e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe të japë pasqyrë krahasuese me moshatarët e tyre nga rajoni. Ky perceptim është shqyrtuar përmes prizmit të besimit të cilin ky grup i qytetarëve e ka në institucionet publike, si dhe informimit dhe dëshirës së të rinjve të marrin pjesë në punën e tyre.

---

³ Njësoj²

2. Të rinjtë dhe politika në Evropën Juglindore: Cili është perceptimi mbi punën e dhoma ligjvënëse?

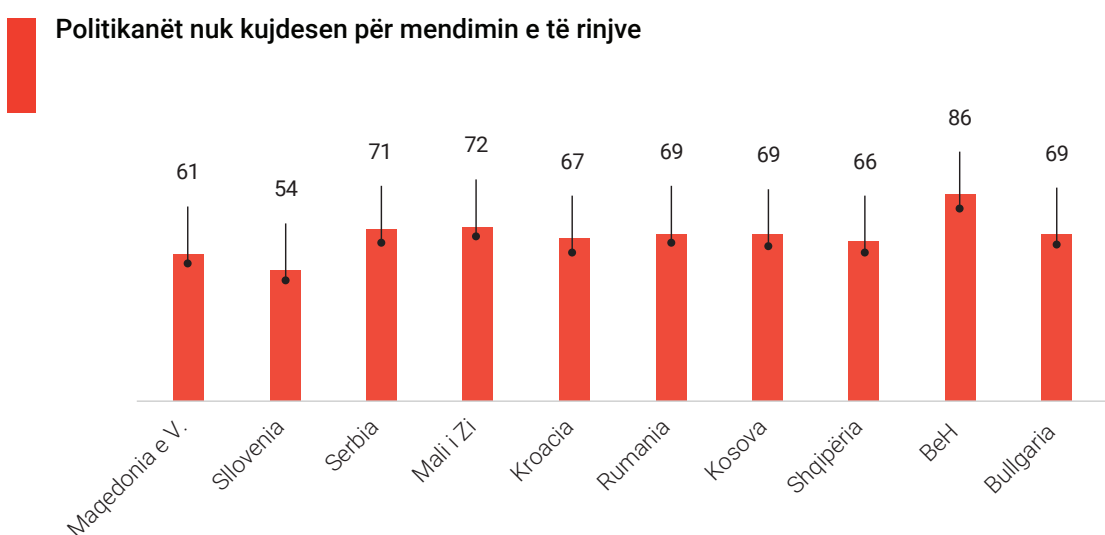
Qëndrimi ndaj politikës, i të rinjve nga vendet e Evropës Juglindore (EJL) është në të njëjtin nivel me qëndrimin ndaj politikës që kanë moshatarët e tyre nga pjesë të tjera të Evropës. Ky përfundim konfirmohet nga hulumtimet të cilat konkludojnë se të rinjtë nga vendet e EJL-ve, në përgjithësi kanë mosbesim ndaj institucioneve politike në vendet e tyre dhe kanë pak interes dhe njohuri të përgjithshme për fusha të ndryshme të politikës.⁴

Megjithatë, analizat krahasuese tregojnë se dallimet në kulturën politike midis vendeve reflektohen në segmente të caktuara të të menduarit dhe të veprimit të të rinjve. Kështu, shkalla e besimit politik dhe pjesëmarrjes së të rinjve ndryshon nga vendi në vend.

2.1. Përfshirja në procesin e vendimmarrjes

Shumica e të rinjve nga të gjitha vendet e EJL-së, nuk shohin aleat në bartësit e funksioneve politike në vendet e tyre. Ky perceptim negativ i politikanëve është më i theksuar tek të rinjtë në Bosnjë dhe Hercegovinë, ku rreth 86% e të rinjve mendojnë se politikanët nuk kujdesen për mendimin e tyre. Në Maqedoninë e Veriut, (61%) e të rinjve mendojnë se politikanët nuk kujdesen për mendimet dhe qëndrimet e tyre. Megjithëse kjo përqindje është më e ulët se pothuajse të gjitha vendet e tjera në Evropën Juglindore (përveç Sllovenisë - 54%) përsëri tregon se shumica e të rinjve në shtet nuk besojnë se pikëpamjet dhe qëndrimet e tyre përfaqësohen mjaftueshëm nga politikanët (Grafiku 1).

Grafiku 1. Grup-mosha: Të rinjtë 14-29 vjeç, 2018/19

Burimi: Studimi i të rinjve nga Evropa Juglindore 2018/2019, FES

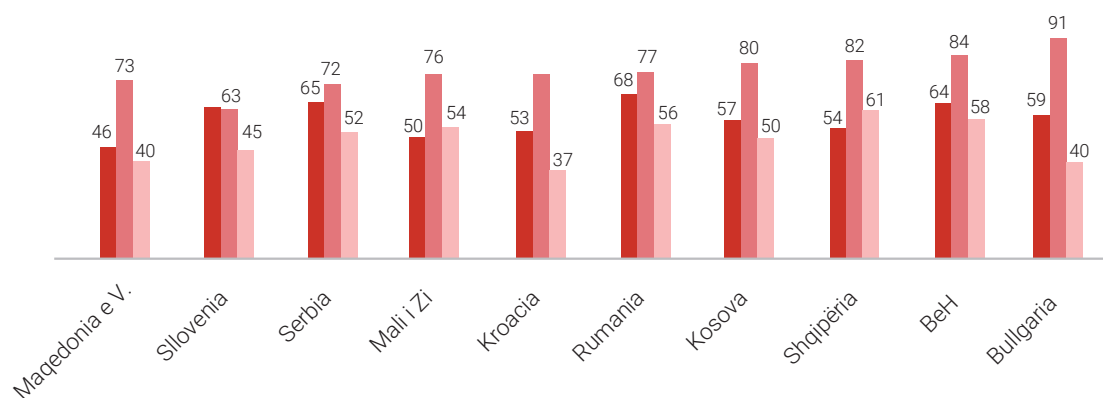
⁴ Njësoj¹

Në linjë me këtë përshtypje të të rinjve, është edhe mendimi se interesat e tyre përgjithësisht nuk përfaqësohen sa duhet në jetën politike të vendit. Kërkimet e Jusiq dhe të tjerë (2019) tregojnë se ky perceptim i përjashtimit nga politikat kombëtare është më i dukshëm në rastin e Rumanisë, ku më shumë se dy të tretat e të rinjve mendojnë se ndihen më pak të përfaqësuar në politikat kombëtare (68%), ndërsa më pak është e theksuar në Maqedoninë

e Veriut, ku (46%) e të rinjve e ndajnë atë mendim. Si pasojë, shumica e të rinjve nga të gjitha vendet e rajonit gjithashtu kanë deklaruar se duhet të fitojnë më shumë mundësi që të prononcohen në lidhje me pikëpamjet e tyre mbi politikat e vendit. Përshtypja e këtillë i bën të rinjtë e EJK-së, të pa interesuar për politikat kombëtare që po ndodhin në vendet e tyre (Grafiku 2).

Grafiku 2. Grup-mosha: Të rinjtë 14-29 vjeç, 2018/19.

Perceptimet e të rinjve (14-29) mbi situatën socio-politike në kontekstin kombëtar, 2018/19

- Interesat e të rinjve nuk janë përfaqësuar mjaftueshëm në politikën kombëtare
- Të rinjtë duhet të kenë më tepër mundësi të flasin për politikën
- Asnak nuk më intereson politika kombëtare” Grup mosha: (16-27)

Burimi: Studimi i të rinjve nga Evropa Juglindore 2018/2019, FES

⁵ Njësoj ²

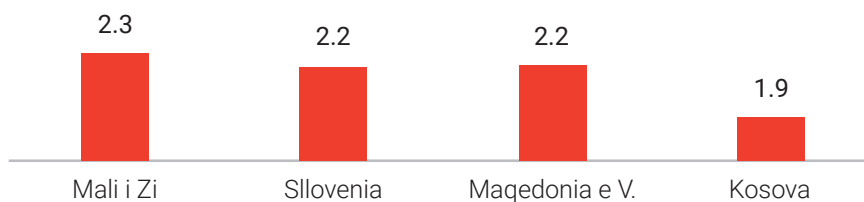
2.2. Besimi në institucionet: Si është gjendja me besimin në dhomat ligjvënëse kombëtare?

Besimi politik është tregues i rëndësishëm për legjitimitetin politik, besimin në drejtësinë e institucioneve politike dhe sistemin, pjesë e të cilit janë vetë qytetarët. Besimi në institucionet politike është temë interesi i shumë studimeve, veçanërisht për shkak të konstatimeve që tregojnë nivel në rënie të besimit politik në demokracitë perëndimore, në dekadat e fundit.⁶

Të rinjtë e EJK-së, kanë besim të ulët në dhomat ligjvënëse. Kështu, në Malin e Zi, në shkallën nga 1 më e ulëta në 5 më e larta, rezultati mesatar me të cilin të rinjtë vlerësuan besimin e tyre për Kuvendin është 2.3, në Slloveni 2.2, Kosovë 1.9 (Grafiku 3). Në krahasim, të rinjtë nga vendet Nordike: Danimarka, Finlanda dhe Suedia, kanë besimin më të lartë në dhomat ligjvënëse të vendeve të tyre, me notë mesatare mbi gjysmën e shkallës.⁷

Grafiku 3. Grup-mosha: Të rinjtë 14-29 vjeç, 2018/19.

Të rinjtë nga Ballkani me besim të ulët në dhomat e tyre ligjvënëse

Burimi: Studimi i të rinjve nga Evropa Juglindore 2018/2019, FES

⁶ Turper, S. dhe Arts, K. (2015) Besimi politik dhe sofistikimi: ndërmarra e masave serioze. Në dispozicion në: <https://doi.org/10.1007/s11205-015-1182-4>

⁷ Amio, Ana-Rika. (2017) SI ËSHTË NDËRTUAR BESIMI? Në dispozicion në : <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/102172/GRADU-1507723190.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. Të rinjtë dhe politika në Maqedoninë e Veriut: Cili është perceptimi mbi punën e Kuvendit

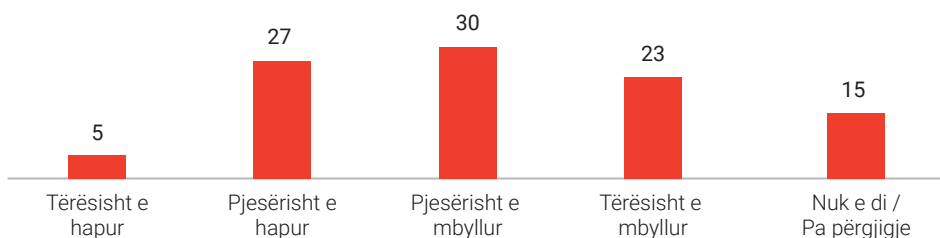
3.1. Përfshirja në punën e Kuvendit

Kërkimet në Maqedoninë e Veriut tregojnë interesim të vogël dhe njohuri të të rinjve për jetën politike të vendit, si dhe përjashtimin e tyre nga procesi i vendimmarrjes. Kjo situatë i bën shumicën e të rinjve pesimistë edhe në lidhje me atë se sa ofron perspektivë shoqëria për të rinjtë.

Lidhur me perceptimin e tyre për Kuvendin e Maqedonisë së Veriut, më shumë se gjysma e të rinjve mendojnë se ky institucion është pjesërisht ose plotësisht i mbyllur për pjesëmarrjen e publikut në punën e tij (Grafiku 4).⁹

Grafiku 4. Të rinjtë mendojnë se për ta, Kuvendi është i mbyllur plotësisht ose pjesërisht

Të rinjtë mendojnë se për ta, Kuvendi është i mbyllur plotësisht ose pjesërisht

Burimi: Sondazh mbi perceptimet e qytetarëve për punën e Kuvendit, 18-29 vjeç, 2020, IDSCS

⁸ Galevski, M. (2019) Pjesëmarrja socio-politike e të rinjve në Maqedoninë e Veriut: Apatia, optimizmi ose zhgënjimi; Pjesëmarrja në proceset institucionale të vendimmarrjes. Fondacioni për Demokraci në Westminster, Maqedonia e Veriut. Në dispozicion në: <https://www.wfd.org/wp-content/uploads/2019/12/WFD-Youth-NMK.pdf>

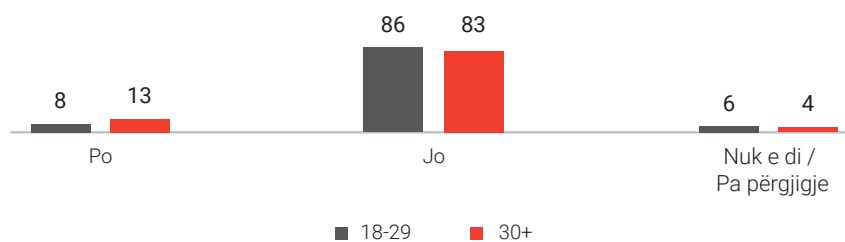
⁹ Rezultatet nga studimi në terren (2020) mbi perceptimet e qytetarëve për punën e Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së Veriut. IDSCS. Në dispozicion në: <https://bit.ly/2GqmAkv>

Anketë në terren, e kryer nga IDSCS në kuadër të Mbështetjes Parlamentare (PSP) gjithashtu konfirmon nivelin e ulët të njohjes së mekanizmave për përfshirjen në punën e Kuvendit. Kështu, madje (86%) e të rinjve nuk janë të informuar aspak se si ata mund të ushtrojnë të drejtën e tyre për të marrë

pjesë në punën e Kuvendit. Krahasuar me përgjigjet e grup-moshës mbi 30 vjeç (83%), mund të vërehet se kjo mungesë informacioni tek të rinjtë e moshës 18-29 vjeç është më e lartë për tre pikë të përqindjes (Grafiku 5).¹⁰

Grafiku 5. Të rinjtë nuk janë të informuar se si mund të marrin pjesë në punën e Kuvendit,

Të rinjtë nuk janë të informuar se si mund të marrin pjesë në punën e Kuvendit

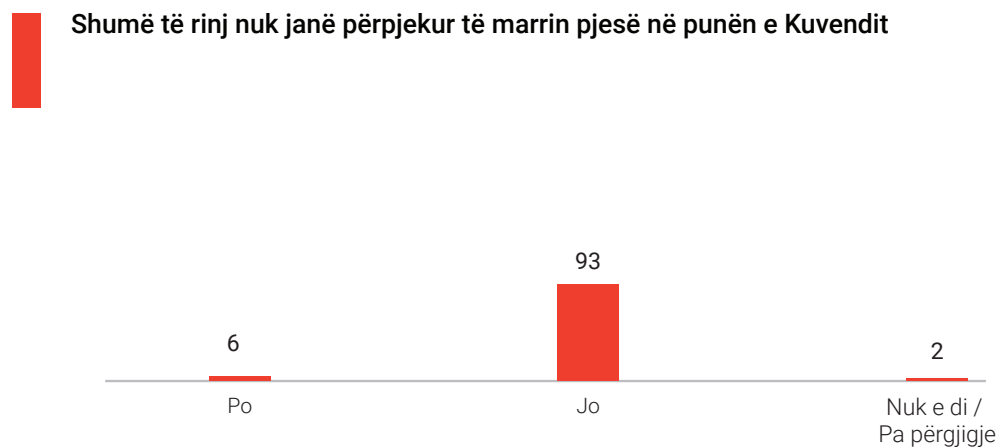
Burimi: Sondazh mbi perceptimet e qytetarëve për punën e Kuvendit, 18-29 vjeç, 2020, IDSCS

¹⁰ Njësoj⁹

Në përputhje me nivelin e ulët të informimit të të rinjve për mekanizmat e përfshirjes në punën e

Kuvendit, shumica e të rinjve (93%) kurrë nuk janë përpjekur të marrin pjesë në punën e tij (Grafiku 6).

Grafiku 6. Një numër i madh i të rinjve nuk janë përpjekur të marrin pjesë në punën e Kuvendit.

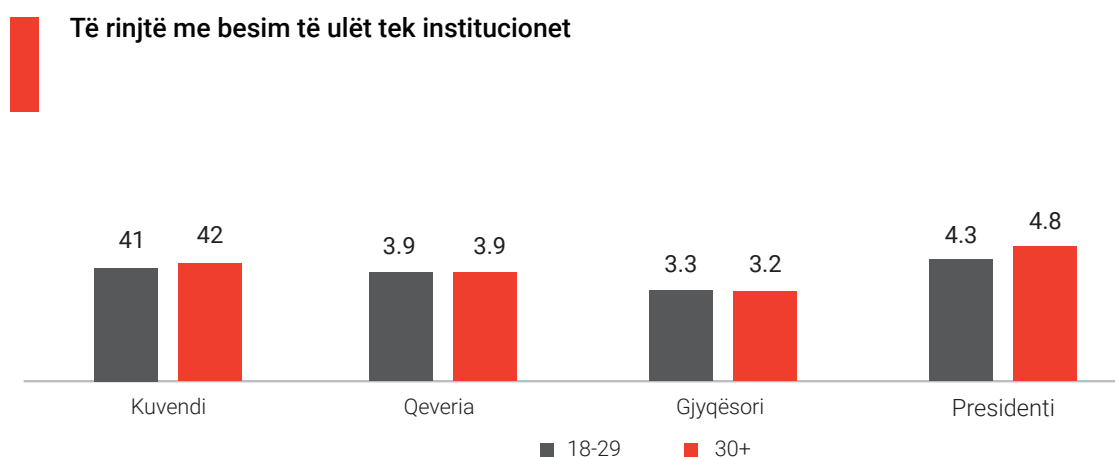
Burimi: Sondazh mbi perceptimet e qytetarëve për punën e Kuvendit, 18-29 vjeç, 2020,

3.2. Besimi në pushtetin legjislativ, gjyqësor dhe ekzekutiv të shtetit

Të rinjtë në Maqedoninë e Veriut kanë besim të ulët në institucionet shtetërore dhe perceptimi i tyre përkon me perceptimin e të anketuarve mbi 30 vjeç. Kështu, në shkallën nga 1 - më e ulëta në 10 - më e larta, të rinjtë vlerësuan besimin ndaj Kuvendit, Qeverisë, Gjyqësorit dhe Presidentit të vendit me nota nën mesataren.¹¹ Të rinjtë kanë më pak besim në punën e gjykatave, të cilën e vlerësuan me 3.3

ndërsa besim më të madh kanë në punën e Presidentit të shtetit, 4.3. Lidhur me Kuvendin, të rinjtë vlerësuan besimin e tyre ndaj këtij institucioni me notën mesatare 4.1. Ndryshimi më i madh për sa i përket perceptimit të të anketuarve mbi 30 vjeç, vërehet në besimin te Presidenti, të cilin qytetarët e moshës mbi 30 vjeç e vlerësuan me notën 4.8, që është për 0.5 më e lartë se nota të cilën e dhanë rinjtë të moshës deri në 29 vjeç (Grafiku 7).

Grafiku 7. Të rinjtë me besim të ulët në Kuvendin.

Burimi: Sondazh mbi perceptimet e qytetarëve për punën e Kuvendit, 18-29 vjeç, 2020, IDSCS

¹¹ Njësoj⁹

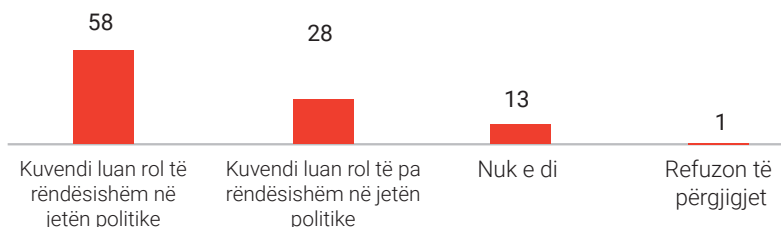
3.3. Roli i Kuvendit në jetën politike të vendit

Shumica e të rinjve, Kuvendin e shohin si institucion të rëndësishëm, i cili ka rol të rëndësishëm në jetën

politike në vend (58%), ndërsa më pak se një e treta e të rinjve kanë pikëpamje të kundërt (28%, Grafiku 8).¹²

Grafiku 8. Të rinjtë besojnë se Kuvendi luan rol të rëndësishëm në jetën politike të vendit.

Të rinjtë besojnë se Kuvendi luan rol të rëndësishëm në jetën politike të vendit

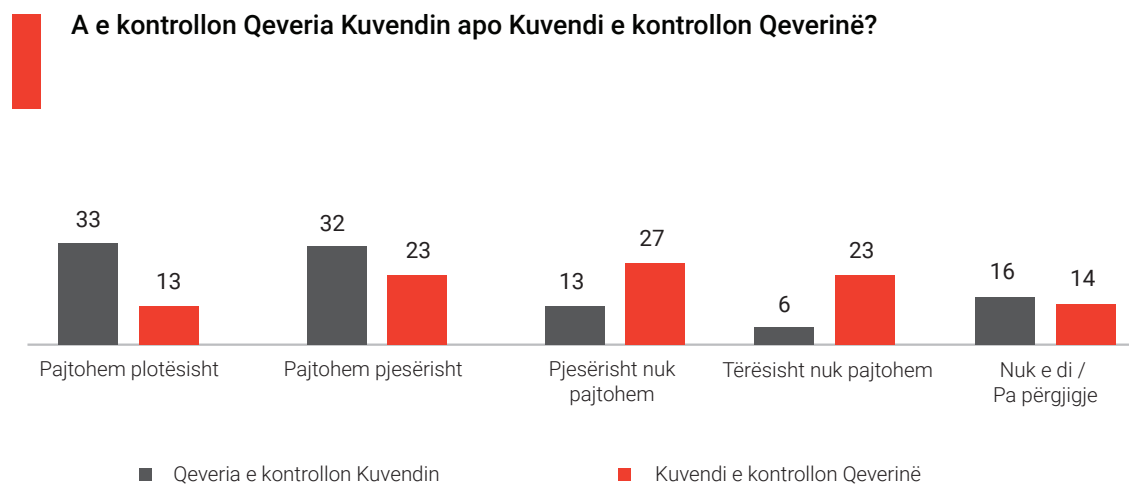
Burimi: Sondazh mbi perceptimet e qytetarëve për punën e Kuvendit, 18-29 vjeç, 2020,

Nga ana tjetër, edhe përkundër këtij perceptimi pozitiv të rolit të Kuvendit, dy të tretat e të rinjve (65%) konsiderojnë se Qeveria deri në një shkallë ka kontrollon mbi Kuvendin, përkundër faktit se kompetenca kushtetuese e Kuvendit e parashikon

të kundërtën, dhoma ligjvënëse të zgjedhë dhe të kryejë mbikëqyrje mbi Qeverinë. Rreth një e treta e të rinjve pajtohen plotësisht ose pjesërisht me konstatimin se Kuvendi është ai që kontrollon Qeverinë (36%, Grafiku 9).

¹² Njësoj⁹

Grafiku 9. A e kontrollon Qeveria Kuvendin apo Kuvendi e kontrollon Qeverinë?

Burimi: Sondazh mbi perceptimet e qytetarëve për punën e Kuvendit, 18-29 vjeç, 2020, IDSCS

4. Përfundim

Qëndrimet dhe perceptimet për punën e institucioneve politike, përfshirë kuvendet kombëtare, të të rinjve në Maqedoninë e Veriut nuk ndryshojnë thelbësisht nga perceptimet e moshatarëve të tyre nga Evropa Juglindore. Shumica e të rinjve në EJK-të, ndajnë mendimin se ata janë të përjashtuar politikisht nga vendimmarrja dhe kanë perceptim se interesat e tyre nuk përfaqësohen sa duhet nga politikanët. Interesi për politikën kombëtare ndryshon midis të rinjve, por zakonisht është me intensitet të ulët.

Qëndrimet e të rinjve në Maqedoninë e Veriut, tregojnë se ata e perceptojnë Kuvendin si faktor të rëndësishëm në skenën politike të vendit

dhe besojnë në rolin e rëndësishëm që ka ky institucion, por megjithatë dyshojnë në pavarësinë e tij politike gjatë vendimmarrjes. Për më tepër të rinjtë në vend, në përputhje me bashkëqytetarët e tyre të grup - moshave më të vjetra, kanë besim të ulët në Kuvendin dhe janë plotësisht të përjashtuar nga puna e tij, kryesisht për shkak të mungesës së informacionit në lidhje me mekanizmat për përfshirjen e tyre. Ky perceptim tek të rinjtë, gjeneron pengesë për përfshirjen e tyre pro-aktive në punën e Kuvendit, i largon ata nga përfaqësuesit e tyre të zgjedhur dhe i dekurajon nga ndërmarrja e veprimeve për përfaqësimin e pikëpamjeve dhe pozicioneve të tyre në dhomën ligjvënëse

5. Rekomandime

—

Për këto shkaqe, duhen përpjekje shtesë nga Kuvendi për përmirësimin e perceptimit dhe pozicionin e të rinjve. Një nga mënyrat është me **forcimin e rolit mbikëqyrës të Kuvendit mbi Qeverinë, përmes përdorimit më aktiv dhe më të rregullt të mekanizmave mbikëqyrës**. Në këtë mënyrë, do të kontribuohet në rritjen e besimit të të rinjve për pavarësinë politike të Kuvendit.

Duhet edhe hapje më e madhe e Kuvendit për informimin dhe përfshirjen e të rinjve në punën e Kuvendit. Niveli i lartë i mungesës së informacionit

tek të rinjtë është pengesë serioze që mund të kapërcehet duke zbatuar programe të ndryshme për përfshirjen e të rinjve në punën e Kuvendit.

Kuvendi, gjithashtu, në mënyrë esenciale duhet t'i vendos të rinjtë në fokusin e punës së tij. Në këtë mënyrë, duke marrë parasysh nevojat e të rinjve, dhe duke rishikuar zgjidhjet nga këndvështrimi se si ato do të ndikojnë tek të rinjtë në vend, do të rezultojë me përmirësimin e pozitës së të rinjve dhe përmirësimin e perceptimit dhe besimit të tyre në punën e Kuvendit.

ПРОГРАМА ЗА ПАРЛАМЕНТАРНА ПОДДРШКА
PROGRAMI PËR MBËSHËTETJE PARLAMENTARE
PARLIAMENT SUPPORT PROGRAMME

Dokument i shkurtë për politika publike nr.46/2020

-

**Të rinjtë dhe politika në
Maqedoninë e Veriut:
Cili është perceptimi mbi
punën e Kuvendit?**

Autori: Nikola Mihajlovski

-

Nëntor 2020